

מדינת ישראל
משרד החינוך

סוג הבחינה : בגרות לבתי-ספר על-יסודיים
מועד הבחינה : קיץ תשע"ז, 2017
סמל שאלון : 004363

8. מצוות התשובה – פרק א

- א. - "עבר על מצוות עשה ושב אינו זו משם עד שמוחלין לו"
"עבר על מצות לא תעשה ושב, תשובה תולה ויוה"כ מכפר" (יומא פו, א)
- "קיום מצוות עשה גדולה יותר שכן מצוות עשה דוחה מצות לא תעשה"
(לפי יבמות ג, ב)

מהי השאלה המתעוררת ביחס לשתי המובאות? פרטי את תשובת אדמו"ר
הזקן לשאלה זו. (5 נקודות)

- ב. "ולכן אין ללמוד מכאן שום קולא במצוות עשה"
מה מזהיר אדמו"ר הזקן ביחס לקיום מצוות עשה ומדוע? בתשובתך השתמשי
בדוגמאות של קריאת שמע בערבית ושל תלמוד תורה. (5 נקודות)
ג. מהו עיקר מצוות תשובה מן התורה? (3 נקודות)

9. דילמות החיים בספר התנ"א - שאלת יישום

- א. מהו ייחודו של ספר התנ"א על פני ספרים אחרים? עני על פי ההסבר שניתן
בסרטון מס' 1 (3 נקודות)
ב. כיצד תצליחי להתמיד?
מהי התשובה לשאלה זו כפי שהוצגה בסרטון מספר 4? כיצד מופיע תוכן
התשובה בלשון התנ"א? (5 נקודות)
ג. תארי מקרה מחיי היום יום שבו הפעלת את כח האהבה בשילוב עם כח
היראה.
ציני מהי הפעולה שנקטת בקו האהבה ומהי הפעולה שנקטת בקו היראה. (5 נקודות)

חב"ד - תורה שבעל פה

ספר התנ"א

יחידת לימוד אחת

הוראות לנבחנת

- א. משך הבחינה : שעתיים ורבע
ב. מבנה שאלון ומפתח ההערכה : בשאלון זה שלושה פרקים :
פרק ראשון – (1 × 35) – 35 נקודות
פרק שני – (5 × 13) – 65 נקודות
ג. חומר עזר מותר בשימוש : אין
ד. הוראות מיוחדות : 1) כתבי על כריכת המחברת את מספר השאלה.
2) בססי את תשובותייך, אל תסתפקי בהערכות כלליות.

בהצלחה!

פרק ראשון - שאלות נושא (35 נקודות)

עני על אחת משאלות הנושא 1-2.

1. המושגים "טוב" ו"רע" בספר התניא

עני על ארבעה מהסעיפים א-ה:

א. "והיא מסוד עץ הדעת טוב ורע" (תניא פרק א)

(1) על איזו נפש נאמר ביטוי זה?

פרטי את המידות הטובות ואת המידות הרעות שבנפש זו. (3 נקודות)

(2) "ואין בהם טוב כלל" (תניא פרק א)

(1) מה ההבדל בין עשיית הטוב והחסד על-ידי ישראל ובין עשיית הטוב והחסד על-ידי אומות העולם? (3 נקודות)

(2) על אילו נבראים נאמר "ואין בהם טוב כלל"? התייחסי לתחום החי ולתחום הצומח (2 נקודות)

ב. "אצל הבינוני בהטות ליבו אל הרע, יהיה מיד טרוד בה בתאוה נפשית מאד ומיד יתבטל טרדת מחשבתו בעבודת ה' ויהיה טרוד ברע לעשותו כמו שהיה טרד מתחילה בטוב... אבל, בחינת צדיק ורע לו בנטות ליבו לאיזה דבר רע, לא יתבטל מעבודת ה' ומיד יפלטנה שלא יהיה בחינת מלחמה כלל" (מאמרי אדמו"ר הזקן הקצרים, עמ' שיח)

(1) כתבי בעזרת הציטוט ועל פי מה שלמדת בכיתה שני הבדלים בין הבינוני ובין הצדיק ורע לו. (4 נקודות)

(2) תארי כיצד מתנהג הבינוני התייחסי לשלושת הלבושים (2 נקודות)

(3) "והלכה כדברי המכריע הוא הקב"ה העוזרו להיצר הטוב" (תניא פרק יג)

מהי עזרת ה' ליצר הטוב של הבינוני? (2 נקודות)

5. הרחקת העצבות וחובת השמחה בעבודת ה' - פרק כו

א. בפרק כ"ו מתאר אדמו"ר הזקן שני סוגי עצבות ולכל סוג עצה משלו.

(1) כתבי מהם שני סוגי העצבות ומה העצה לכל אחד מהם. (6 נקודות)

(2) מהו העצב החיובי? פרטי. (3 נקודות)

ב. "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב מרוב כל ועבדת את אויבך אשר ישלחנו ה' בך ברעב בצמא... ובחוסר כל..." (דברים כ"ח, מ"ז)

(1) "ונודע לכל פירוש האריז"ל על הפסוק תחת אשר לא עבדת..."

מהו פירוש האריז"ל לפסוק זה? (2 נקודות)

(2) לפי הציטוט, מה צפוי למי שלא עבד את ה' כפי הנדרש? (2 נקודות)

6. תכלית העולם הזה - פרק לו

א. לפניך שלושה ציטוטים מתוך פרק לו בתניא:

- "והנה לא שייך לפניו.. בחינת מעלה ומטה..."

- "שמקבלים (אורם) על ידי לבושים רבים המכסים ומסתירים אורו..."

- "והוא התחתון במדרגה שאין תחתון למטה ממנו בעניין הסתר אורו"

(1) על מי נאמר כל אחד מהציטוטים? (3 נקודות)

(2) הציגי את הנושא המשותף לשלושה ציטוטים אלו. (4 נקודות)

ב. "כד אתכפיא סטרא אחרא ואתהפכה חשוכא לנהורא"

(1) מהי תכלית בריאת העולם לפי הציטוט ומדוע? (3 נקודות)

(2) באיזו תקופה תושלם תכלית בריאת העולם? מה יתרחש בתקופה זו? (3 נקודות)

7. חובת הייחוד והאמונה - פרקים א-ב

א. "שגם בדומם ממש יש בחינת נפש וחיות רוחנית" (פרק א)

(1) הסבירי מהי החיות הרוחנית המוזכרת בציטוט ותארי כיצד היא משתלשלת בדומם? (4 נקודות)

(2) מה עלול לקרות אם תסתלק חלילה חיות זו? (2 נקודות)

ב. טעותם של הכופרים (פרק ב)

1. למה מדמים הכופרים את מעשי ה'? (2 נקודות)

2. מהו ההבדל הגדול בין מעשה ה' למעשה אנוש? (2 נקודות)

ג. האם יש פלא גדול יותר מבריאת שמיים וארץ? נמקי תשובתך (3 נקודות)

פרק שני (65 נקודות)

עני על חמש מהשאלות 3-9. לכל שאלה 13 נקודות.

3. גדולי ישראל בספר של בינונים - פרקים א-יז

א. בחרי שלושה מתוך הסעיפים (1)-(5).

בכל סעיף הציגי את ההקשר שבו הוזכרו הדמויות. בססי את דבריך (9 נקודות)

(1) רבה (פרקים א, יג)

(2) נשמות האבות ומשה רבנו (פרק ב)

(3) רמב"ן ורמב"ם (פרק ח)

(4) רבי שמעון בר יוחאי (פרק י)

(5) יוסף הצדיק (פרק יב)

ב. "כי יניקת וחיות נפש רוח ונשמה של עמי הארץ היא מנפש רוח ונשמה

של הצדיקים והחכמים... והפושעים והמורדים בתלמידי חכמים יניקתם

מבחינת..." (תניא פרק ב)

(1) מדוע הפושעים והמורדים אינם יכולים להתנתק מתוך בחירה מהשפעת

ראשי בני ישראל שבדורם? נמקי. (2 נקודות)

(2) מה ההבדל בין עמי הארצות ובין הפושעים והמורדים ביחס ליניקת

חיותם מראשי בני ישראל שבדורם? (2 נקודות)

4. מצוות אהבת ישראל - פרק לב

א. "הרי זו דרך ישרה וקלה לבוא לידי קיום מצוות ואהבת לרעך כמוך"

מהי הדרך הישרה לבוא לידי קיום מצוות אהבת ישראל? התייחסי לגוף ולנפש.

(3 נקודות)

ב. "מעשה בנוכרי אחד שבא לפני הלל וביקש: גייירני על מנת שתלמדני כל התורה

כולה. אמר (הלל): מה ששנוא עליך אל תעשה לחבריך זוהי כל התורה כולה

וכל השאר פירוש הוא." (לפי מסכת שבת ל"א, א)

מהו הקושי העולה מדברי הלל? מהי תשובת אדמו"ר הזקן לקושי זה? (7 נקודות)

ג. סכמי בלשונך על פי מה שלמדת: כיצד ייתכן לאהוב ממש יהודי שלא פגשנו

מעולם? (3 נקודות)

ג. "דהיינו כשהטוב... נתברר מהרע... ונכלל בקדושה"

(1) בחרי שניים מהמושגים הבאים. הסבירי כל מושג על פי רעיון שלמדת

והדגימי אותו. (4 נקודות)

• רע גמור (מוחלט)

• טוב גמור (מוחלט)

• טוב ורע מעורבים יחדיו

(2) עבודת הבירורים מהווה תיקון לקליפה המעורבת טוב ורע.

כיצד ניתן לברר קליפה זו? היעזרי בדוגמה. (4 נקודות)

ד. "צדיקים יצר טוב שופטן שנאמר וליבי חלל בקירבי כי הרגו בתענית" (תניא פרק א)

"דוד אמר ליבי חלל בקירבי - דהא ריקן הוא (שהלב הוא ריק)" (זוהר חלק ב)

(1) ממה נחשב ליבו של הצדיק ריק? (2 נקודות)

(2) כתבי את ההבדל בין דרגות הצדיקים ביחסם אל הרע (3 נקודות)

(3) כתבי את ההבדל בין דרגות הצדיקים בעשיית הטוב. (3 נקודות)

ה. "והנה ההתבוננות היא המביאה להשגת הדבר לאשורו... ואז בא לידי מסקנה

והחלטה שיש דבר שהוא טוב ויש ענין של רע וצריך להיות סור מרע ועשה

טוב" (מאמרי הרבי תשמ"ג, עמ' קיט)

(1) היכן מתרחשת ההתבוננות בגוף האדם ומה תוכנה? עני לפי תניא פרק ג.

(3 נקודות)

(2) אלו מידות טובות נולדות בנפש האלוקית לאחר ההתבוננות? (2 נקודות)

(3) תארי את חשבון הנפש המונע מן הבינוני להיות רשע אפילו שעה אחת,

עני לפי תניא פרק י"ד (3 נקודות)

2. מאמרי חז"ל ומשמעותם בספר התניא

עני על ארבעה מהסעיפים א-ה :

א. תניא בסוף פרק ג' דנידה : "משביעין אותו תהי צדיק ואל תהי רשע"

- (1) אלו מילים בציטוט נראות מיותרות לכאורה ומדוע? (2 נקודות)
- (2) לפי פרק י"ד, הסבירי מדוע אין אלו מילים מיותרות. (3 נקודות)
- (3) כיצד ניתן ליישם את הוראת השבועה "תהי צדיק" לפי פרק י"ד בתניא? (3 נקודות)

ב. "אפילו כל העולם כולו אומרים לך צדיק אתה היה בעיניך כרשע"

- (1) הציגי את שתי הקושיות של אדמו"ר הזקן על חלק זה של השבועה. עני לפי פרק א בתניא. (4 נקודות)
- (2) רשע - כרשע. כתבי את חידושו של אדמו"ר הזקן בביאור המילה "כרשע". (4 נקודות)

ג. "כל מקום שאתה מוצא גדולתו (גבורתו) של הקב"ה שם אתה מוצא ענוותנותו,

דבר זה כתוב בתורה האל הגדול הגיבור והנורא... עושה משפט יתום ואלמנה

ואוהב גר לתת לו לחם ושמלה" (מגילה לא, א) (תניא פרק ד)

- (1) הסבירי את הקשר בין גדולת ה' לענוותנותו על פי המאמר המצוטט. (3 נקודות)
- (2) הסבירי את הקשר בין גדולת ה' לענוותנותו על פי הפרוש הפנימי המוצג בתניא פרק ד' (5 נקודות)

ד. "אפילו אחד שיושב ועוסק בתורה שכינה שרויה בו" (אבות ג, ו) (תניא פרק ו)

"כל בי עשרה שכינתא שריא" (סנהדרין לט, א) (תניא פרק ו)

- (1) מה למד אדמו"ר הזקן באמצעות שני מאמרי חז"ל אלו? מה מוסיף המאמר השני על המאמר הראשון? (5 נקודות)
- (2) לשם מה מובא המאמר "כל בי עשרה שכינתא שריא" בסוף פרק יא בספר התניא? (3 נקודות)

ה. "בשעת פטירתו של רבי זקף עשר אצבעותיו כלפי מעלה ואמר: ריבוננו של

עולם, גלוי וידוע לפניך שיגעתי בעשר אצבעותיי בתורה ולא נהניתי בעולם

הזה אפילו באצבע קטנה" (כתובות קד, א) (תניא פרק ח)

- (1) מיהו רבי ולמה התכוון כשאמר "ולא נהניתי בעולם הזה אפילו באצבע קטנה"? (2 נקודות)
- (2) בפרק ז מובאות בשם רבא דוגמאות לשימוש חיובי בענייני העולם הזה. הביאי מדברי רבא דוגמה אחת מתחום האכילה ודוגמה אחת מתחום הדיבור. (3 נקודות)
- (3) אצל אדם הנהנה בתאוות היתר לצורך גופו חלה ירידה. תארי ירידה זו. מהי הדרך לתיקון המצב? (3 נקודות)